

ARTI MUSICES, Hrvatski muzikološki zbornik, sv. 13, br. 1. i 2, Zagreb, 1982.

Zbornik, ili možda adekvatnije časopis, *Arti Musices* izlazi redovito — kadikad s malim zakašnjenjem — kako je i naznačeno: dva puta godišnje. Pred nama su dva broja 13. svezka za 1982. godinu. Prvi broj donosi četiri izvorna članka, jedan pregledni, jednu bibliografiju i dvije recenzije, odnosno prikaza, a drugi broj donosi tri izvorna članka, jedan izvještaj i jedan prikaz.

Prvi broj je *In memoriam Josipu Andreisu* koji je umro 1982. — dakle u godini nadnevnika 13. svezka.

Iako je o Andreisu uz događaj smrti, a i uz razne obljetnice života i znanstvenog djelovanja mnogo pisano, ipak je Koraljka Kos, glavni i odgovorni urednik *Arti Musices*, kao prvi članak priložila sažet prikaz Andreisova života i djela. Slijedi Andreisov posthumno objavljeni članak koji je on sam uredništvu predao dva mjeseca prije smrti, *Glazba u Hrvatskoj enciklopediji s kraja prošlog stoljeća*. Radi se o enciklopediji koja je u dva sveska izišla u Osijeku 1887. i 1890. i to samo do slova G; uredivali su je Ivan Zoch i Josip Mancin. Andreis, nakon analize glazbenih jedinica, zaključuje da je to bio pre-rani izdavački pokušaj u hrvatskoj muzikologiji s obzirom na prilike s kraja 19. stoljeća.

O životu i radu hrvatskog skladatelja Josipa Raffaellija (1767.—1843.) pisali su mnogi stalno navodeći da je neko vrijeme bio i kapelnik splitske prvostolnice. Na temelju arhivskih podataka u svom članku *Prinosi životopisu Josipa Raffaellija Ivan Bošković* pokazuje da, iako je bio imenovan, Raffaelli nikad nije nastupio na tu dužnost. Uglavnom iz Dobroničevih zbirki eseja *Predavanja iz povijesti i estetike muzike i Naše glazbene prilike i neprilike* (obje objavljene 1908.) Sanja Majer-Bobetko je iznijela u svom prilogu *Neke glazbenoestetske koncepcije mladog Dobroniča*. Ona naglašava da, iako je Dobronič pripadao struji glazbenika nacionalnog smjera, nije identificirao estetičke i nacionalne kriterije i da je davao prioritet estetičkom momentu.

Članak Dubravke Franković je naslovljen *Neke metode leksikografskog rada Ivana Kukuljevića Sakcinskog na muzičkom dijelu »Slovnika umjetnikah jugoslavenskih«*. Ona je analizom ustanovila da je do podataka o glazbenicima Kukuljević dolazio tako da ili ih je sam pronalazio ili je upotrebljavao postojeću literaturu; uostalom to je način na koji se rade i suvremene enciklopedije i leksikoni.

Slijedi vrlo bogata bibliografija Josipa Andreisa što su je pripremili Vedrana Juričić i Snježana Miklašić-Čeran.

U rubrici Recenzije i prikazi Ivo Supićić piše o Golubovoj knjizi *Juraj Križanić glazbeni teoretik iz 17. stoljeća* i Zdenka Veber o Sakačevom *Arielu*. Mi smo o objema knjigama već ranije pisali.

Čitajući priloge u prvom broju zapažamo zanimljivosti, tako npr. u prilogu D. Frankovića, gdje se govori o Crijeviću, kaže se da se je bavio bankarstvom i trgovinom, da je bio zarobljen pa otkupljen, da se je oženio i imao osmero djece, da mu je rano umrla žena, da se je posvetio crkvenoj službi i postao svećenik posvetivši se posve glazbi. Ivan Kukuljević govoreći o Andriji Antiquis preuzima Stankovićevu tvrdnju da je Antiquis pronašao i izradio notni tisak, ali naglašava za orgulje. Ta se je tvrdnja po našoj literaturi dugo zadržala. Zanimljiva je osoba izvjesni »Patrizio filosofo« (1529.—1597.) iz Klisa u Dalmaciji.

Gotovo polovicu drugog broja 13. svezka *Arti Musices* zauzima članak Ladislava Šabana *Notna rukopisna knjiga Julijane Erdödy-Drašković iz 1779. godine*. Knjiga je pronađena među Kulačevim starim notnim rukopisima; prepisivale su je četiri ruke, a sadrži 20 skladbi. Šaban naglašava da je bila mali

priručnik klavirske i vokalne glazbe, namijenjen razonodi dame iz visokog društvenog sloja, a zbog sigurne datacije da posjeduje određenu muzikološku vrijednost i da može poslužiti kao *Urtext* za neka Haydnova djela.

Neka Haydnova djela, već iste godine kad su prvi put objavljena u Beču, Leipzigu ili drugdje, nalazimo u Zagrebu, Varaždinu i Osijeku; ona su se tu po svoj prilici i izvodila. Na temelju sačuvane građe u arhivima Zdravko Blažeković je sastavio svoj izvještaj *Haydniana u glazbenim zbirkama Sjeverne Hrvatske*.

Talijanski orguljaš i skladatelj Gaetano de Stephanis živio je koncem XVII. st. dvije godine u Splitu i tu je skladao svoja prva djela *Messe a quattro voci* za potrebe splitske katedrale; možda su u njoj bile i izvedene. Spadaju u skladbe *stile misto*, — kompozicijskim postupcima slične skladbama škole San Petronio u Bologni. Te mise analizira i o njihovu značenju, kao i o značenju de Stephanisova boravka u Splitu za hrvatsku glazbu, u svome članku piše Ennio Stipčević.

U rubrici Izvještaji Stanislav Tuksar prilično opširno izvještava o trinaestom kongresu međunarodnog muzikološkog društva u Strasbourgu 1982. na kojem je i hrvatska muzikološka znanost i njezini rezultati posljednjih godina bila zapažena. Tu konstataciju potvrđuje i činjenica da je naš dr. Ivo Supićić na tom kongresu izabran za predsjednika društva u razdoblju od 1982. do 1987. godine.

Na koncu se Koraljka Kos kratko osvrće na Županovićevu knjigu *Stoljeće hrvatske glazbe*, što smo mi učinili odmah nakon njena izlaska.

Petar Zdravko BLAJIC

Ladislav Šaban: GLAZBA U FRANJEVAČKOM SAMOSTANU U VARAŽDINU

Vrlo je vrijedan pažnje separat iz knjige *Varaždinski zbornik*, u kojem neumorni tragalac za kulturnom baštinom naših krajeva, izvještava o glazbenom životu samostana u Varaždinu. (Nakon kratke povijesne informacije o varaždinskom samostanu, koji je po starini drugi u gornjoj Hrvatskoj a spadao je u to vrijeme u Ladislavsku provinciju, autor govori o franjevačkim glazbenicima. Redovito su se redovnici mijenjali iz jednog samostana u drugi, pa i glazbenici — »orguljaši, regensi chora i učitelji crkvenog pjevanja klerika, pa su na taj način u sredinu kamo bi bili premješteni prenosili ne samo svoje znanje, umijeće i iskustvo nego i note kojima su se služili«, kaže Šaban. Konstatira kako glazbenici jedne provincije nisu bili previše povezani s glazbenicima druge provincije, i u svakoj od njih se izvodila i druga glazba. Franjevci su njegovali koralno pjevanje dok su Generalne konstitucije iz 1658. zabranjivale figuralno pjevanje (cantus fractus). Od instrumenata u upotrebi su bile samo orgulje i monokord sve do polovice 18. st. No ipak su se u franjevačkoj crkvi izvodile i figuralne mise ponekad uz sudjelovanje instrumenata, dok nije došlo do pretjeranosti, pa su nastupili opet strogi propisi u Ladislavskoj provinciji 1768. Uz ostale zanimljivosti Šaban spominje i najstariji sačuvani kantual pisan 1707. u Remetincu kraj Novog Marofa, a donosi i faksimil toga kantuala.

Šaban na kraju zaključuje: »U razdoblju baroka franjevci su u glazbenom životu naših gradova, posebno u Varaždinu, odigrali važnu ulogu; glazba koju su njegovali, bila je isključivo crkvena, ali sadržajno vrijedna i skladana pretežno od dobro školovanih majstora.«

Hvala prof. Šabanu na ovom kratkom a bogatom povijesnom pregledu u ime franjevacu grada Varaždina kao i cijele franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda!

S. G.